

- Uudised
- Kalender
- Abiks taotlejale
- Dokumendid
- Põhikiri
- Majandusaasta aruanded
- Projektid
- Sündmused**
- Kasulikud lingid
- Astu liikmeks
- Liikmed
- Liikmeala
- Partnerid
- Kontakt
- Videod
- Arhiiv
- Kohalik toit
- Hiiumaa arengustrategia koostamine

Sündmused

Põhjamaade MN võrgustusreis Vidzeme Biosfäärialale

Õppe-võrgustusreis Vidzeme Biosfäärialale (Läti)

4-6. september 2017

Aruanne

4. September

Reisi alagus 5.45 Kärkla – Heltermaa-Rohuküla- Salacgrīva

11.30 saabumine Põhja Vidzeme Biosfäärialala kontorisse, seminar: ettekanded Põhja Vidzeme biosfäärialast, kohaliku LEADER tegevusgrupi Jurkante esindajatelt ja Hiidlaste Koostöökogu kogemusest UNSECO MAB programmi rakendamisest.

Biosfäärialala koordinaator Laura Taube on töötanud Keskkonnaagentuuris kaks aastat. Selle aja jooksul on ta tegelenud piirkonna elanike loodusteadlikkuse projektidega. Esindajad Jurkante KTGST tegid ettekande oma piirkonna strateegia rakendamisest ja Hiiumaa ettekanne oli pühendatud Hiiumaa strateegia rakendamisele biosfäärialala strateegia kaudu.

Vidzeme piirkonnas on 4 LEADER tegevusgruppi (KTG). Laura kohtus KTG esindajatega esimest korda tänu käeolevale Põhjamaade MN võrgustusprojektile. Seega võime rahul olla projekti tulemusel tekkinud lisandväärtuse – kohaliku võrgustiku -üle. Loodetavasti hakkab koostöö Läti Biosfäärialala ja LEADER tegevusgruppide vahel toimima, sest ei Eestis ega ka Lätis ei ole UNESCO MAB programmi toimimiseks raha riiklikul tasandil eraldatud muuks kui kontori toimimiseks. LEADER maaelutoetusfond on pea ainuke maaelanikele reaalselt kättesaadav rahastus peale põllumajanduse otsetoetuste.

Peale seminari suundusime külastama ettevõtteid, et võimalusel leida ja pakkuda koostööd mõlema riigi maaelanike võrgustumiseks.

13.30 – külastasime kaladus-pereettevõtet. Pere tegeleb muu kalapüügi kõrval ka silmupüüga. Selleks on piirkonnas ajaloolised traditsioonid ja võimalused olemas, kuigi silmupüük on „tänu“ kliimamuutusele halvenemas – veetase jões alaneb ja silmuldel on raske endistele kudealadele jõuda. Sõime imehead kohalikust jõest püütud lõhesuppi ja maitsesime silmuvõileiba.

14.30–15.30 tegime jalutuskäigu piirkonna peamise turismivaatamisväärsuse juurde - Veczemji cliff - liivakivipaljandile mere ääres. Samuti siin hakkab kliimamuutus nähtavaks saama. Meri uhab järjest kallast ära, vana-Riia maantee on paiguti kadunud, selle asemele tuli ehitada uus trass, ohus on kaldaäärsed majad.

15.30-16.30 “Sidrabiņi” lihatööstus ja restoran Liepupes. Ettevõtlik omanik on iseseisvumise algusest saati tegelenud ettevõtlusega eri aladel. Alguses lillemüügiga mitmeid poode Riiga rajanud ettevõtja pidi masu saabumisega ümber orienteeruma lihakasvatusele ja –töötlemisele. Eduka ja erialaselt haritud inimesena on ta saavutanud oma perega väga häid tulemusi: restoranid Riias, pood ja restoran kodukohas. Liha töödeldakse traditsiooniliselt, ilma lisaaineteta,

et saavutada maksimaalne kvaliteet. Lisaks tegeletakse mesindusega. Ettevõtte on end registreerinud koduköögina ning ei plaani laienemist.

17.00-17.30 Kristīne Ozola koduse jäätise projekt "Ice berry" Lāņis. Kodune jäätiseettevõtte on perenaise juhtida. Toetust masina ja külmikute ostmiseks saadi omavalitsuselt, hetkel toodetakse 30 eri nimetust jäätist ja sorbetti. Ettevõtja soovib laiendada ning on esitanud taotluse jäätiseauto ostmiseks, millega saaks laataldel ja piirkonna eri asulates klientidele lähemal oma tooteid müüa.

18.00- 19.00 kreemitoridi valmistaja koduköök Salacgrīva. Meiega rääkisid peretütar, kes oma mehega koos pakuvad ema ettevõttele tehnilist tuge (projektide kirjutamine) ja transporti. Tordid on väga populaarsed, suure linna trendid eelistavad maalähedust. Projekt esitati mõni aasta tagasi Regionaalfondi, mille abil ehitati elumajast eemale juurdeehitus ja hangiti professionaalne köögisisustus.

Ööbimine hotellis "Kapteiņu osta"

5. September

9.30 Staicele linnas kohtumine kohalikus turismiinfopunktis ja külamajas käsitöönäitus. Põlistel liivi aladele asutati 1860-ndatel aastatel tselluloositehas, mille tõttu kalurikülalt kasvas linnake (linnaõigused 1930-datel). Praegu on asula ca 1000 elanikuga, aktiivne spordielu (uus spordiplats). Kohalik käsitööselt on remontinud maja ning läbi viiakse pealt seltsitegevuse ka lastele käsitöötunde. Paikkond on tuntud kui linikute ja vaipade valmimise koht. Vapilinnuks – kurg, kelle lugu pajatatakse tänini.

10.30 Jõuame Alojase piirkonda Imants Urpensi "Ošlejās" talusse – näeme shitake seenekasvatust ja tooteid seentest. Tuleb tunnistada, et keset paksu metsa rajatud seenekasvatust on ootamatu elamus, sellist asja naljalt keegi näinud ei olnud. Shitake seeni kasvatatakse peremees viisteist aastat, müüb toodangut Riias gurmee-turul ja eliitrestoranidele. Seenekasvatust on pikk protsess: pajupalgid inokuleeritakse mütseeliga, vahelduvalt nelja aasta jooksul on palgid metsas, või inkubaatoris, protsessi käivitamiseks peab neid veel ka leotama metsas. Saime vihje, kuidas paljundada puravikke. Selleks tuleb puravikutükid panna ämbrisse, peale kallata kilo suhkrut ja vette, lasta protsessil käivituda ja seejärel kergelt kaevata mätta alla sarapikus või tammikus. 4 aasta pärast võib juhtuda, et puravikud ilmuvad lähikonnas.

Seeni müüakse toorelt, aga ettevõtja teeb mitmeid tooteid: maitsesegusid, jne.

Kl 13.00 - visiit valla poolt Norra fondide ja Norra sõpruslinna poolt algatatud näidis neutraalmajaga, kus asub valla arenduskeskus ja asula raamatukogu. Tuleb kadestada valla tarkust ja pealehakkamist.

14.00 külastame "Lielkalni" marjaaeda. Ettevõtte toodab marmelaade, siirupeid, kuivatataud näkse, moose, teesid jne. Pensionipõlves ettevõttega tegelev abielupaar on loonud muljet avaldava marjaiaa paljude marjaliikidega. Laieneda ei kavatse, kuid oma tootmisvajadustest üle jääva marjakogusele müüvad korjeõigust. Saime idee istutada oma aedadesse kuldsõstart, eriti sorti Laila, mis Lätis aretatud ja kliimakindel.

16.00 külastame kanepitalu. Talu toodab peamiselt heintaimede ja muruseemet, kuid ka lina ja kanepit. Meile tehti esitlus ajaloolisest kanepikasvatusest ja kanepitöötlemisest, millele järgnes kanepiseemnest määrete ja õlide degusteerimine. Kanepis on hulgaliselt eluliselt vajalikke amino- ja muid aineid, ime, et ilma kanepita üldse ellu jääme. Maitseime eri purustusastmetes kanepitempi, mis maitse võileival oi kui hea.

Õhtuks (paiku 18.00) jõudsimme "Kempēni" turismi ja lambakasvatustallu. Tegelevad lamba kõrval forelli kasvatusega, samuti turism. Talu ajalugu ulatub kaugesse mõisaaega, kui mõisnik moonakatele pika maja ehitas – maja piikus üle 45 meetri. Pärast iseseisvussõda ja maade erastamist I ilmasõja järel sai praeguse omaniku vanaisa mõisa vara jaotamisel loosiga maja endale. Maja

kolmele korrusele mahub turistide rustikaalsetesse tingimustesse hulgaliselt, eriti populaarne olevat talu eestlaste seas.

6. September

Hommikul suundume Strenči maakonda.

10.00 kohtume kohaliku LEADER tegevusgrupiga "Ziemeļgauja". Seminar toimub mõisa „preilide“ majas, mille mõisnik oli ehitanud eelmise sajandi alguses oma vallalistele õdedele. Praegu on seal kultuurimaja, raamatukogu ja vallakontor. Vahetame kogemusi ja otsime koostöövõimalusi. LEADER rakendamine erineb Lätis mõneti meie kogemusest, peamiselt on piiranguid rohkem. Biosfääri programmi teadlikult ei rakendata, kuid loodushoiust ollakse teadlikud.

Küllastame LEADER toetusega projekte: ühe näitena tuuakse meid vallamaja vastas asuvasse jahimeeste majja. LEADER toetust on mõistlikult kasutatud: loodud on seminariruum, mida kasutavad vallaelanikud mitmete sündmuste korraldamiseks, samuti lasketiir. Kempisu paigutatud külmikust leidsime rippuva, töötlemist ootava metssea. Teise projektina tehti meile kohaliku väikeettevõtja toodetud tammeterõu-sigurikohvi degustatsioon. Meid vastu võtnud maja perenaine/raamatukoguhoidja/giid ütles mitmel puhul, et meie küsimused, eriti kohaliku toidu kohta, üllatasid teda, sest ta polnud varem kohalikust toidust niiviisi mõelnud.

13.00 Astelpalju kasvatamise talu. Talu toodab külmpress-mahla, jäätist ja õli. LEADER toetusel rajatakse parasjagu uut töötlemise hoonet, et oleks tagatud toiduaine verinaar-sanitaarne tootmine. Külustus pakkus huvi eriti seetõttu, et ka Hiiumaal on astelpaju kasvatamine hoogu läinud, kogemusi marjade eri töötlemise alal hädast vaja.

14.30 alustasime tagasiteed läbi Valga Hiiumaale.

Tagasiside:

Milline küllastustest jäi eriti meelde?

Mida võiks saadud kogemustest kasutada?

Kas leidsite võimalusi ja/või ideesid võrgustumiseks küllastatud ettevõtjatega?

Kas on ettepanekuid LEADER koostööks biosfääri programmi edendamisel Hiiumaal ja Vidzemes?

Reisil osalesid:

Jan Ignahhin IXF OÜ

Arno Kuusk MTÜ HIUMAA KINO

Rita Tsarjov KÜLASELTS HELLATEMPA

Tiinu Schneider FIE TRIINU SCHNEIDER

Ülle Lorits SA Hiiumaa Muuseumid

Lia Rosenberg Biosfääri Programm

Vastu võtjad: Laura Taube ja Juris Zalitis

Reet Kokovkin MTÜ Hiidlaste Koostöökogu

 Põhjamaade Ministrite
Nõukogu esindus Eestis

MTÜ Hiidlaste Koostöökogu